

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 stycznia 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił przyznania ubezpieczonemu J. M. prawa do emerytury górniczej, gdyż ustalono mu już prawo do tego świadczenia ze względu na wiek na podstawie art. 50a ust. 2 ustawy emerytalnej. Brak więc jest podstaw prawnych do przyznania kolejnej emerytury górniczej, ponieważ można ją nabyć tylko jeden raz.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany i przyznania prawa do górniczej emerytury podnosząc, że od nabycia prawa do świadczenia przepracował ponad 30 miesięcy i w związku z tym przysługuje mu prawo do ponownego ustalenia wysokości emerytury z uwzględnieniem aktualnej kwoty bazowej do obliczenia części socjalnej

w oparciu o art. 53 ust. 1 i ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podając okoliczności wskazane w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 1 marca 2022 r., sygn. akt X U 202/22 Sąd Okręgowy w Katowicach zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał J. M. prawo do górniczej emerytury na podstawie art. 50a ustawy emerytalnej od dnia 30 grudnia 2021 r. i zobowiązał ZUS

do przeliczenia jej wysokości zgodnie z art. 53 ust. 4 tej ustawy.

Na podstawie akt rentowych ustalił Sąd, że ubezpieczony ur. (...) pobiera od 1 stycznia 2011 r. emeryturę górniczą przyznaną na podstawie art. 50a ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W dniu 30 grudnia 2021 r. odwołujący się wystąpił z wnioskiem o emeryturę na podstawie art. 50a tej ustawy wnosząc o jej przeliczenie i obliczenie części socjalnej od aktualnej kwoty bazowej do, tj. zgodnie z art. 53 z uwagi na przepracowanie 30 miesięcy. Wniosek ten został załatwiony odmownie zaskarżoną decyzją.

Podał nadto Sąd, że bezspornym było, że ubezpieczony legitymuje się 25-letnim okresem pracy górniczej, ukończył 50 lat i nie jest członkiem OFE oraz że od nabycia uprawnień emerytalnych pozostawał w ubezpieczeniu przez 30 miesięcy.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd Okręgowy przytoczył treść art. 50a ust. 1 i ust. 2, art. 50c ust. 1 i ust. 2 oraz art. 53 ust. 4 i ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i stwierdził, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd I instancji odwołał się do utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, zgodnie z którym na emeryturę można przechodzić kilka razy.

Wskazał Sąd, że J. M. od 31 stycznia 2011 r. pobiera emeryturę górniczą ze względu na wiek na podstawie art. 50a ust. 2 ustawy emerytalnej. Bezspornym było, że ubezpieczony osiągnął 25 lat pracy górniczej i równorzędnej, w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1 oraz wiek emerytalny wynoszący 50 lat i nie jest już członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Spełnia więc wszystkie przesłanki do przyznania mu emerytury górniczej na mocy art. 50a ust. 1 tej ustawy.

Sąd Okręgowy odwołał się również do orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, zgodnie z którym przepisy art. 50a i art. 50e ustawy emerytalnej stanowią autonomiczne i odrębne względem siebie podstawy nabycia prawa do dwóch odrębnych emerytur górniczych. Pierwsza dotyczy emerytury górniczej w wieku obniżonym, która przysługuje po osiągnięciu wymaganego wieku i odpowiedniego stażu jakiegokolwiek pracy górniczej i równorzędnej.

Druga dotyczy emerytury górniczej bez względu na wiek i zajmowane stanowisko, która przysługuje po przepracowaniu 25 lat kwalifikowanej pracy górniczej – wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Tym samym osoba uprawniona do górniczej emerytury przyznanej na podstawie art.50e (poprzednio art.48 ust.1) tej ustawy może nabyć prawo do górniczej emerytury w oparciu o art.50a, po spełnieniu warunków określonych w tym przepisie.

Zdaniem Sądu I instancji odwołującemu się przysługuje zatem prawo do emerytury górniczej na podstawie art. 50a ust. 1 i obliczenia jej wysokości zgodnie z art. 53 ust. 4 w z związku z ust.3, gdyż po przyznaniu prawa do świadczenia podlegał przez co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu lub rentowym.

W konsekwencji Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję orzekając jak w sentencji wyroku.

Powyższy wyrok zaskarżył organ rentowy zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 50a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez uznanie, że ubezpieczony począwszy od 30 grudnia 2021 r. spełnia przesłanki do nabycia prawa do kolejnej emerytury górniczej ze względu na wiek, podczas gdy zgromadzone dowody w postępowaniu administracyjnym i sądowym nie dają podstaw do przyznania mu prawa do tego świadczenia,
2. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 kpc poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, poprzez naruszenie zasady wszechstronnego rozważenia całego zebranego w sprawie materiału dowodowego i przyznanie po raz kolejny świadczenia z art.50a ustawy emerytalnej.

W oparciu o te zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania.

Po przytoczeniu stanu faktycznego i prawnego sprawy skarżący stwierdził, że J. M. nie uzyskał prawa do kolejnej emerytury na podstawie art. 50a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

Organ rentowy odwołał się do wyroków Sądu Apelacyjnego w Katowicach: z dnia 5 marca 2013 r., sygn. akt III AUa 1117/12, z dnia 23 sierpnia 2016 r., sygn. akt III AUa 2216/15, z dnia 7 listopada 2013 r., sygn. akt III AUa 2233/12 oraz z dnia 12 kwietnia 2017 r., sygn. akt III AUa 1895/16, w których podano, że ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wśród rodzajów emerytur górniczych rozróżnia emeryturę górniczą bez względu na wiek i zajmowane stanowisko w przypadku wykonywania pracy górniczej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez co najmniej 25 lat przyznawaną na podstawie jej art.50e ust.1 oraz przewidzianą w art.50a emeryturę górniczą bez względu na datę urodzenia górnika przyznawaną w obniżonym wieku (55 lub 50 lat) przy 10 lub 15-letnim okresie pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1 w ogólnym okresie ubezpieczenia górnika (20/25 lat). Przewidziana w art.50a górnicza emerytura – pomimo, iż warunki do jej uzyskania określono w dwóch odrębnych ustępach tego przepisu – faktycznie stanowi rodzajowo tożsame świadczenie. W konsekwencji ubezpieczony, któremu z chwilą osiągnięcia wieku 50 lat przyznano prawo do górniczej emerytury na podstawie ust. 2 art. 50a, tj. wobec wykazania okresu pracy górniczej wynoszącego łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej, o której mowa w art.50c ust.1, po ukończeniu 55 lat życia – tylko z tej przyczyny – nie nabędzie prawa do górniczej emerytury przewidzianej w ust. 1 art. 50a, albowiem w istocie po jego stronie nie wystąpiły jakiegokolwiek przesłanki uzasadniające uzyskanie prawa do kolejnego świadczenia – nadal uzależnionego od wykazania okresu pracy górniczej wynoszącego łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 25 lat, w tym co najmniej jedynie 10 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1.

Brak jest więc podstaw do przyznania ubezpieczonemu prawa do kolejnego świadczenia, gdyż przyznana została mu już emerytura górnicza ze względu na wiek na podstawie art. 50a ust. 2 ustawy emerytalnej. Nie jest też w związku z tym uprawniony do wyliczenia wysokości świadczenia na podstawie art. 53 ust. 4.

Ubezpieczony wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Wskazać na wstępie należy, że strony nie wniosły (w apelacji, bądź w odpowiedzi na apelację) o przeprowadzenie rozprawy, a postępowanie przeprowadzone przez Sąd Okręgowy w Katowicach i zarzuty podniesione w apelacji pozwalały na przyjęcie, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Stąd też Sąd II instancji skierował sprawę na posiedzenie niejawne (art. 374 kpc).

Spór w rozstrzyganej sprawie dotyczył wysokości emerytury w kontekście art. 53 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 504) przy czym w istocie sprowadzał się do oceny, czy ubezpieczony J. M. pobierający górniczą emeryturę przyznaną na podstawie art. 50a ust. 2 tej ustawy może uzyskać prawo do takiej emerytury w oparciu o art. 50a ust. 1.

Zgodnie z art. 50a ust. 1 tej ustawy prawo do emerytury górniczej przysługuje pracownikowi, który ukończył 55 lat życia, ma okres pracy górniczej wynoszący łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 10 lat samej pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1. Stosownie natomiast do ust. 2 omawianego artykułu wiek emerytalny dla pracowników posiadających co najmniej 20 lat pracy górniczej i równorzędnej (kobiety) lub 25 lat takiej pracy (mężczyźni), w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej – wynosi 50 lat.

Okoliczności faktyczne rozstrzyganej sprawy były bezsporne i w zasadzie zostały prawidłowo wskazane przez Sąd Okręgowy w Katowicach.

Należy je jedynie uzupełnić poprzez podanie, że ubezpieczony ur. (...), po raz pierwszy nabył prawo do górniczej emerytury od 30 grudnia 2007 r. przyznanej mu decyzją z dnia 3 stycznia 2008 r. Była to emerytura z art. 50e (poprzednio art. 48) ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przysługująca bez względu na wiek i zajmowane stanowisko pracownikom, którzy pracę górniczą wykonywali pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres wynoszący co najmniej 25 lat.

Następnie decyzją z dnia 18 lutego 2011 r. J. M. uzyskał prawo do górniczej emerytury na podstawie art. 50a ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. (por. k. 247-250 I tomu akt rent.). Ubezpieczony miał wówczas ponad 50 lat oraz 26 lat i 9 miesięcy (321 miesięcy) pracy górniczej wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pod ziemią.

Wniosek z 30 grudnia 2021 r. był zatem trzecim wnioskiem o górniczą emeryturę. J. M. wskazał w nim, że domaga się przeliczenia części socjalnej świadczenia w związku z przepracowaniem ponad 30 miesięcy po przejściu na emeryturę (por. k. 118 II tomu a. rent.) – i stanowisko to konsekwentnie podtrzymywał w swych pismach procesowych toku postępowania sądowego (v. k. 2., 8-9 i 37-38 a.s.).

Zauważyć jednak należy, że z treści art. 53 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jednoznacznie wynika, że pozostaje on w ścisłym wniosku z ust. 3 tego artykułu. Aby skorzystać z możliwości obliczenia tzw. części socjalnej emerytury (24% kwoty bazowej) z daty złożenia wniosku

o to świadczenie, należy – poza podleganiem przez co najmniej 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym po nabyciu uprawnień do świadczenia, którego podstawę wymiaru wskazano za podstawę wymiaru emerytury – spełniać warunki do nowego świadczenia (kolejnej emerytury). Wynika to wprost z odesłania w art. 53 ust. 3 do art. 21 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 tej ustawy, czyli podstawę wymiaru emerytury dla osoby, która miała wcześniej ustalone prawo do emerytury stanowi podstawa wymiaru emerytury – w wysokości uwzględniającej rewaloryzację oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do świadczenia (por. art. 21 ust. 2 pkt 1 w związku z art. 21 ust. 1 pkt 1).

Trafnie podniósł skarżący w apelacji, że ubezpieczony nie spełnia warunków do przyznania nowej (innej) górniczej emerytury.

Sąd II instancji w pełni podziela stanowisko organu rentowego wywiedzione z utrwalonego orzecznictwa Sądu Apelacyjnego w Katowicach odnośnie rozróżnienia w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dwóch rodzajów emerytury górniczej: bez względu na wiek i zajmowane stanowisko określonej w art. 50e ust. 1 przyznawaną w razie wykonywania pracy górniczej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez co najmniej 25 lat oraz przewidzianą w art. 50a w obniżonym wieku (55 lub 50 lat) przy 10 lub 15-letnim okresie pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1 w ogólnym okresie ubezpieczenia (20/25 lat). Górnicza emerytura przewidziana w art. 50a – pomimo, iż warunki do jej uzyskania określono w dwóch odrębnych ustępach tego artykułu – faktycznie stanowi rodzajowo tożsame świadczenie.

Oznacza to, że ubezpieczony, któremu z chwilą osiągnięcia wieku 50 lat przyznano prawo do górniczej emerytury na podstawie ust. 2 art. 50, po ukończeniu 55 lat życia – tylko z tej przyczyny – nie nabędzie prawa do górniczej emerytury przewidzianej w ust. 1 art. 50a.

Nie zaistniały bowiem po jego stronie jakiegokolwiek przesłanki uzasadniające uzyskanie prawa do kolejnego świadczenia. Nadal bowiem prawo do świadczenia zależy od wykazania okresu pracy górniczej wynoszącego łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 25 lat,

w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1. Takie warunki, dotyczące okresu pracy górniczej, J. M. spełniał już w 2011 roku, gdy przyznano mu prawo do górniczej emerytury na podstawie art. 50a ust. 2.

Mając powyższe względy na uwadze, skoro apelacja okazała się zasadna, Sąd II instancji na mocy art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

/-/ SSA W.Bzibziak